

See discussions, stats, and author profiles for this publication at: <https://www.researchgate.net/publication/333756367>

Значення та значимість правового статусу в юридичній науці та практиці

Conference Paper · May 2019

DOI: 10.5281/zenodo.3235697

CITATIONS

0

1 author:

[Viacheslav Hladky](#)

Volodymyr the Great Educational and Scientific Institute of Law

49 PUBLICATIONS 6 CITATIONS

SEE PROFILE

Some of the authors of this publication are also working on these related projects:

ARTIFICIAL-INTELLIGENCE-AI-GLOBAL-PORTAL [View project](#)

Books, articles and posters for colleagues. [View project](#)

НАЦІОНАЛЬНИЙ ЮРИДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ЯРОСЛАВА МУДРОГО
АСОЦІАЦІЯ ВИПУСКНИКІВ НАЦІОНАЛЬНОГО
ЮРИДИЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНЯ ЯРОСЛАВА МУДРОГО

XX

ВСЕУКРАЇНСЬКА
НАУКОВО - ПРАКТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ
**«ТЕОРІЯ ТА ПРАКТИКА СУЧАСНОЇ
ЮРИСПРУДЕНЦІЇ»**
(ТОМ № 1)

30 травня 2019 року

**АСОЦІАЦІЯ ВИПУСКНИКІВ НАЦІОНАЛЬНОГО ЮРИДИЧНОГО
УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ ЯРОСЛАВА МУДРОГО**

***МАТЕРІАЛИ XX ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
«ТЕОРІЯ ТА ПРАКТИКА СУЧАСНОЇ ЮРИСПРУДЕНЦІЇ»
(Том № 1)***

***Харків
2019***

УДК 340.12.001

ББК 67.0

78

Відповідальні за випуск:

*О.О. Нанарова – член Секретаріату Асоціації випускників
Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого*

*Асоціація випускників Національного юридичного університету імені
Ярослава Мудрого*

78 Матеріали XX Всеукраїнської наукової конференції «Теорія та практика сучасної юриспруденції». Том № 1 – Х.: Асоціація випускників Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого – Харків: 2019. – 157 с.

Тези друкуються мовою авторів у авторській редакції.

*Адреса редакційної колегії: вул. Пушкінська, 77, к. 222п, м. Харків, 61024,
Україна.*

УДК 340.12.001

ББК 67.0

*© Асоціація випускників Національного юридичного університету
імені Ярослава Мудрого*

Секція теорія та історія держави і права; історія політичних і правових учень;

1. *Абдуллаєва Кароліна Вагіфівна*, ОСОБЛИВОСТІ МАНІФЕСТУ 1906 РОКУ
2. *Антоненко Максим Сергійович*, СУТНІСТЬ ПЕРЕБУДОВИ ТА ЇЇ НАСЛІДКИ ДЛЯ УКРАЇНСЬКОГО ДЕРЖАВОТВОРЕННЯ
3. *Антонов Георгій Алексеевич*, ОСНОВНЫЕ ЧЕРТЫ ПРАВА НА УКРАИНСКИХ ЗЕМЛЯХ В СОСТАВЕ АВСТРИЙСКОЙ ИМПЕРИИ
4. *Барздова Ауріка Євгенівна*, ДОГОВІР ПРО ДРУЖБУ ТА КОРДОНИ МІЖ НІМЕЧЧИНОЮ ТА СРСР ТА ТАЄМНІ ПРОТОКОЛИ ДО НЬОГО
5. *Богацьов Микита Євгенович*, ГРОШОВА РЕФОРМА 1996 РОКУ: ЇЇ ПРИЧИНИ, ЗМІСТ ТА НАСЛІДКИ
6. *Боговська Кароліна Дмитрівна*, РОЗШИРЕННЯ ПРАВ СОЮЗНИХ РЕСПУБЛІК В СРСР В ЧАСИ ПЕРЕБУДОВИ
7. *Боговська Кароліна Дмитрівна*, МІСЦЕ АКТУ ЗЛУКИ УНР ТА ЗУНР В УКРАЇНСЬКИХ НАЦІОНАЛЬНО-ВИЗВОЛЬНИХ ЗМАГАННЯХ: СПРОБА ПОРЯТUNKУ ДОСЯГНЕНЬ ЧИ ВТІЛЕННЯ ІДЕЇ СОБОРНОСТІ
8. *Бондаренко Альона Геннадіївна*, НАСЛІДКИ ЗАПРОВАДЖЕННЯ НЕПУ В УКРАЇНІ
9. *Бондарчук Юлія Сергіївна*, РЕКОРДИ ГІПЕРІНФЛЯЦІЇ 1993 РОКУ,
10. *Боровенська Ганна Вадимівна*, СИСТЕМА ЗАГАЛЬНИХ СУДІВ ЗА СУДОВОЮ РЕФОРМОЮ 1864 РОКУ
11. *Борсук Ірина Олександрівна*, ЗЕМЕЛЬНА РЕФОРМА ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКОЇ НАРОДНОЇ РЕСПУБЛІКИ 1919 РОКУ
12. *Васіна Наталія Вікторівна*, ОСОБЛИВОСТІ ЗАПРОВАДЖЕННЯ НЕПУ В УКРАЇНІ
13. *Вірич Марина Євгенівна*, НАЦІОНАЛЬНА ПОЛІТИКА САМОДЕРЖАВСТВА В УКРАЇНІ (1907-1914 РР.). СПРАВА БЕЙЛІСА
14. *Волинець Вікторія Олегівна*, ЗАРОДЖЕННЯ ДИСИДЕНТСЬКОГО РУХУ В УКРАЇНІ ТА ЙОГО ОСОБЛИВОСТІ
15. *Воронкіна Діана Вікторівна*, СТАТУС УКРАЇНСЬКИХ ЗЕМЕЛЬ У ПРОГРАМАХ ПЕРШИХ ПОЛІТИЧНИХ ПАРТІЙ
16. *Галій Т. В.*, ДІЯЛЬНІСТЬ МИХАЙЛА ГРУШЕВСЬКОГО ЙОГО СТАТУС І ВПЛИВ НА УКРАЇНСЬКУ ДЕРЖАВНІСТЬ
17. *Гармадій Маркіян Юрійович*, СТАЛІНСЬКІ РЕПРЕСІЇ НА ПІВДНІ УКРАЇНИ
18. *Гіль Катерина Ігорівна*, КОНСТИТУЦІЙНЕ ЗАКРІПЛЕННЯ ЗЕМЛЕ ОХОРОННОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В КОНСТИТУЦІЯХ СРСР ХХ СТ., ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ
19. *Гладкий В'ячеслав В'ячеславович*, ЗНАЧЕННЯ ТА ЗНАЧИМІСТЬ ПРАВОВОГО СТАТУСУ В ЮРИДИЧНІЙ НАУЦІ ТА ПРАКТИЦІ
20. *Голик Данііл Романович*, КОЛЕКТИВІЗАЦІЯ СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА В СРСР
21. *Головаш Олена Олександрівна*, ЛЮДСЬКА ГІДНІСТЬ ЯК НАЙВАЖЛИВІША СОЦІАЛЬНА ЦІННІСТЬ
22. *Гончаренко Аліна Андріївна*, ОСОБЛИВОСТІ ЗЕМЕЛЬНОГО КОДЕКСУ 1922 РОКУ
23. *Горільчаник Олександра Андріївна*, ШІСТДЕСЯТНИКИ
24. *Гусєва Яна Анатоліївна*, СТАНОВИЩЕ УКРАЇНСЬКОЇ КУЛЬТУРИ ЗА ЕМСЬКИМ УКАЗОМ 1876р.
25. *Дзюба Яна Аркадіївна*, РЕФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ КАРАЛЬНИХ ОРГАНІВ УСРР У ДОБУ НОВОЇ ЕКОНОМІЧНОЇ ПОЛІТИКИ
26. *Дзюба Яна Аркадіївна*, РЕФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ КАРАЛЬНИХ ОРГАНІВ УСРР У ДОБУ НОВОЇ ЕКОНОМІЧНОЇ ПОЛІТИКИ
27. *Жидовцев А. В.*, ДОЛЯ ДІТЕЙ У РОКИ ДРУГОЇ СВІТОВОЇ ВІЙНИ
28. *Зайцев Герман Володимирович*, ПЕРЕМОГИ І ПРОРАХУНКИ ПАВЛА СКОРОПАДСЬКОГО, ЯК ОЧІЛЬНИКА УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВИ
29. *Зубко Дарина Олегівна*, КОДИФІКАЦІЯ ПЕРІОДУ НЕПУ, ЇЇ ПРИЧИНИ ТА ОСОБЛИВОСТІ
30. *Ільченко Владислав Олексійович*, «САМОСТІЙНА УКРАЇНА» М. МІХНОВСЬКОГО: ПОЛІТИЧНА ПРОГРАМА ЧИ ПОЛІТИЧНА ФАНТАСТИКА?
31. *Іорданова Олександра*, ЦИВІЛІЗАЦІЯ МАЙЯ - ОСНОВНЕ ДЖЕРЕЛО РОЗВИТКУ НА ПІВДЕННОМУ КОНТИНЕНТІ
32. *Іщук Євген Віталійович*, ОСОБЛИВОСТІ ЗАКОНУ ПРО ОХОРОНУ ПРИРОДИ УРСР 1960 Р. ТА ЙОГО ВПЛИВ
33. *Каулько Євген Ігорович*, ПЕНСІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РАДЯНСЬКОЇ УКРАЇНИ 1917-1929
34. *Кирилова Валерія Сергіївна*, ОСОБЛИВОСТІ ВПРОВАДЖЕННЯ НЕПУ В УКРАЇНІ
35. *Кіріченко Артур Анатолійович*, УКРАЇНСЬКЕ ПИТАННЯ В ЄВРОПЕЙСЬКІЙ ПОЛІТИЦІ КІНЦЯ 30-Х РОКІВ ХХ СТ.: МАНІПУЛЯЦІЯ НАЦІОНАЛЬНИМ РУХОМ ЧИ «РЕНЕСАНС» УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВНИЦЬКОЇ ІДЕЇ?
36. *Кіріченко Ангеліна Анатоліївна*, ТОВАРИСТВО УКРАЇНСЬКИХ ПОСТУПОВЦІВ: ВИЗНАННЯ СЛАБКОСТІ УКРАЇНСЬКОГО РУХУ ЧИ ОБАЧЛИВІСТЬ В УМОВАХ ТЕРОРУ?

Гладкий В'ячеслав В'ячеславович
*аспірант Навчально-наукового інституту
права ім. князя Володимира Великого МАУП
ORCIDiD:0000-0003-2499-0937*

ЗНАЧЕННЯ ТА ЗНАЧИМІСТЬ ПРАВОВОГО СТАТУСУ В ЮРИДИЧНІЙ НАУЦІ ТА ПРАКТИЦІ

Актуальним викликом сьогодення для права, а також інших соціальних наук (соціальної психології, антропології, соціальної філософії і т. д.) постає питання про: (1) збалансування розуміння цінностей людини, суспільства, держави, державних об'єднань і людства; (2) гармонізації їх інтересів, з одного боку, та недопущення дисгармонії у правовому регулюванні та забезпеченні охорони й захисту їх інтересів, а також прав, з іншого боку. Відповідне повсякчас досягалось та досягається й сьогодні крізь призму певної центральної ідеї, за якої розвивається людська цивілізація в межах певного суспільства. Цією ідеєю в сьогочасній цивілізованій державі є антропоцентризм, згідно якої людина є найвищою соціальною цінністю, а публічне управління в державі виходить з інтересів людини та суспільства, держави в яких єдиноможливим є впровадження в реальну дійсність ідеї «Загального блага», що забезпечує соціальну цінність людини (при цьому, «задоволення основних інтересів людей в суспільстві можливо лише в умовах популярності культур середнього та вищого порядку» [1, р. 2018]).

При цьому в контексті соціальної реальності, що має юридичне значення, гармонія в суспільстві, суспільних відносинах, перебігу суспільних процесів відображає те, наскільки збалансованими є правове становище та юридичний потенціал (щонайперше, потенціал свободи і недоторканності, потенціал діянь і впливу) в межах цього становища суб'єктів права. Вказане в теорії права окреслюється такою модельною конкструкцією суб'єкта права, як «правовий статус». Загалом, слід зазначити, що поняття «правовий статус» досить широко використовується в українській та зарубіжній юридичній науці, й тому з'ясуванню сутнісного змісту, значенню та значимості правового статусу вже у тій чи іншій мірі приділяється увага багатьох правників (зокрема, Р. Будзіновські, І.М. Буткова, М. Карпіюк, І.С. Окунєва, Р.В. Олійника, П.М. Рабіновича, Р. Рибські, Т.В. Степанової, Т.М. Шовен, Н.Я. Якимчук). Означене є цілком закономірним, оскільки, як справедливо зауважує український дослідник з ХНУВС Р.В. Олійник, правовий статус є «однією із центральних в теорії держави і права та усіх без винятку галузевих юридичних науках, що обумовлюється складністю та багатозначністю цього юридичного явища» [2, с. 36], з одного боку, а, з іншого боку, тим, що складова «статус» «визначає становище, положення відповідного суб'єкта у соціальній системі, що виражається, здебільшого у правах та обов'язках; а елемент «правовий» говорить нам про те, що ці права та обов'язки містяться у відповідних нормативних актах, тобто отримали закріплення у нормах права» [3, с. 32].

Іншими словами, юридична значимість феномену «правовий статус» виявляється у тому, що саме завдяки використанню в теоретичній та практичній дійсності поняття «статус» ми можемо зрозуміти: (1) те, ким (чим) є той чи інший суб'єкт права у тих чи інших суспільних відносинах; (2) в яких суспільних відносинах та в якій саме мірі цей суб'єкт може брати участь; (3) яким чином (на яких підставах, умовах, у якому порядку) певний суб'єкт права бере участь у певних суспільних відносинах й як (коли це можливо) відповідний суб'єкт виходитиме з цих відносин (чи як саме ці відносини мають припинятись) і т. д. Отже, феномен «правовий статус» щонайменше дозволяє підвищити рівень правової визначеності: (1) виникнення, перебігу (враховуючи також й їх призупинення) та припинення суспільних відносин; (2) гармонійному функціонуванню правової системи, реалізації правовідносин та процесів у межах цієї системи та поза нею. Відтак, саме шляхом порівняння правових статусів (в абстрактному контексті – статуси різних суб'єктів права, зокрема, в межах певних правовідносин; в безпосередньому контексті – абстрактну конкструкцію становища суб'єкта з його реальним становищем) уможливується дослідження гармонії правового упорядкування суспільних відносин та процес досягнення цієї гармонії.

На вказані обставини вже у тій чи іншій мірі зверталась увага окремих українських науковців. Зокрема, українська вчена з Київського національного університету ім. Тараса Шевченка проф. Н.Я. Якимчук справедливо зауважує, що правовий статус є «правовою конкструкцією, сформованою безпосередньо для моделювання правових можливостей та правових зв'язків абстрактного суб'єкта права» [4, с. 16] (тобто, правовий статус – це абстракція, модельна конкструкція, що закріплена в нормативно-правових актах). У свою чергу український вчений І.М. Бутков зазначає, що правовий статус є певним становищем суб'єкта права, яке закріплене нормами права та «моделює його положення у стосунках з іншими суб'єктами права» [5, с. 72] (іншими словами, правовий статус – це практична об'єктивація модельної конкструкції, закріпленої в нормативно-правових актах).

Окрім того, як впливає з викладеного, правовий статус (особливо суб'єктів конституційного, адміністративного та господарського права) має важливе значення для

антикорупційної практики держави, адже: (1) у процесі формування правового статусу конкретного суб'єкта, нормотворець повинен виходити з раціональної юридичної логіки, застосування котрої буде спрямовуватись на унеможливлення зловживання відповідним суб'єктом наданим йому статусом (цього сприяє, зокрема, антикорупційна експертиза нормативно-правових актів й їх проектів); (2) у процесі запобігання та протидії корупції повноважні суб'єкти антикорупційної діяльності виходять з правового статусу суб'єкта та його фактично-юридичної об'єктивації, обумовленій діями суб'єкта, що наділений відповідним статусом.

Таким чином, можемо дійти думки, що правовий статус в юриспруденції має диференціальне та вимірювальне значення, адже за допомогою окреслення моделей правових статусів та їх системи з чіткою і складною структурою, з одного боку, а також системи й складної структури взаємовідносин між тими, хто володіє відповідними правовими статусами, визначаються абстрактні (як суб'єкта права) та конкретні (як особи, тобто, конкретної фізичної та юридичної особи, об'єднань фізичних осіб без створення юридичної особи):

(1) становище володільця статусу відносно інших володільців правових статусів. Вказане пояснюється тим, що найбільш конкретно суб'єкт, так само, як і об'єкт, осмислюється в межах певної системи (чи поза нею) в контексті певної залежності, тобто, не «як такий», а «як такий, відносно іншого». Прикладне значення цього має значення, приміром, в оцінці публічного впливу на суб'єктів права (особливо впливу на загальних, спеціальних і особливих категорій певного суб'єкта права). Наприклад, польська вчена з Варшавського університету проф. Т.М. Шовен звертає увагу на те, що законодавство тієї чи іншої держави застосовується відносно всіх суб'єктів (фізичних та юридичних осіб), які перебувають і діють на території цієї держави. Поряд із тим «статус осіб, які проживають в цій державі, не є однорідним (громадяни, іноземці та апатриди, що проживають у державі або лише перебувають у ній, іноземці з особливим правовим статусом)» [6, s. X];

(2) потенціал позитивного прояву відповідних суб'єктів (осіб) загалом та в конкретних відносинах, зокрема. У цьому сенсі мова йде про реалізацію прав та обов'язків в межах свободи, яка належить відповідному суб'єкту (особі), з одного боку, а, з іншого боку, можливості вимагати припинення звуження прав, відновлення порушеного права і т. д.;

(3) потенціал негативного прояву цих суб'єктів (осіб) загалом та в конкретних відносинах, зокрема. Цей потенціал окреслює ймовірні можливості суб'єкта (особи) діяти протиправним чином.

Утім, попри той факт, що феномен правового статусу сприяє юридичній визначеності правовідносин та соціальних процесів, слід констатувати й те, що на сьогоднішній день серед вчених не існує узгоджених позицій з приводу того, що слід розуміти під поняттям «правовий статус» (як це не парадоксально, але й поняття «правова визначеність» по сьогоднішній день не має універсального визначення). Зазначена проблема є типовою для сучасної юриспруденції, оскільки властива не лише поняттю «правовий статус», але й всім категоріям, що використовуються в цій науці, а також мають досить широке поширення в побуті та в інших науках (ця проблема в іншому контексті нами вже розглядалась [7]). Відтак, розв'язання цієї проблеми виявляється можливим лише шляхом з'ясування сутнісного змісту поняття «статус», а також осмислення його в юридичній науці шляхом критичного аналізу існуючих підходів до визначення поняття «правовий статус», що нами буде здійснено в подальших наукових розвідках і дослідженнях.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Hladky V.V. The Structure of the System of Corruption Crime Subjects according to the Legislation of Ukraine. *Path of Science*. 2019. Vol. 5, No 4. P. 2008–2021. DOI:10.22178/pos.45-4.
2. Олійник Р.В. Адміністративно-правовий статус прокуратури України. *Європейські перспективи*. 2013. № 13. С. 35–40.
3. Безпалова О.І., Горбач Д.О. Поняття та структура адміністративно-правового статусу Національної гвардії України. *Форум права*. 2017. № 5. С. 31–38. DOI:10.5281/zenodo.1188950.
4. Якимчук Н.Я. Поняття правовий статус, правове положення, правовий модус та правовий режим: теоретико-правовий аналіз. *Вісник Національної академії прокуратури України*. 2013. № 3. С. 11–18.
5. Бутков І.М. Щодо визначення поняття «правовий статус фізичної особи-підприємця». *Форум права*. 2013. № 3. С. 70–76.
6. Chauvin T.M. Wstęp do prawoznawstwa. *Prawoznawstwo*. 2007. Dodatek specjalny Nr 10(91). S. I–XXIV.
7. Гладкий В.В. Проблемы универсального понимания термина «юридическая ответственность»: исторический контекст. *Актуальные научные исследования в современном мире*. 2017. Вып. 4(24), Ч. 9. С. 37–50. DOI:10.5281/zenodo.556611.